

KURATORIUM OŚWIATY
W KRAKOWIE

Małopolski Konkurs Historyczny

dla uczniów szkół podstawowych województwa małopolskiego
w roku szkolnym 2021/2022

**„Od powstania państwa polskiego
do ostatniego Piasta na polskim tronie.
Proces budowy kraju i początki narodu polskiego.”**

Etap szkolny

13 października 2021 r.

Klucz odpowiedzi

Zadanie 1 (3 punkty)

Dopasuj rzeki do cywilizacji, wpisując ich nazwy w tabelce.

Cywilizacja (nazwa kraju)	Rzeki
Sumer	Euftrat
Egipt	Nil
Chiny	Huang-ho lub Huang -he.

1 punkt za poprawnie zidentyfikowany problem. Razem 3.

Zadanie 2 (1 punkt)

Poniżej w tabelce zanotowano starożytne rodzaje pisma. Zaznacz znakiem „X” te, które są nadal używane w codziennej komunikacji:

Pismo	Pochodzenie pisma	Używane obecnie
Pismo klinowe	Sumer	
Hieroglify	Egipt	
Pismo ideograficzne	Chiny	X

1 punkt za poprawnie zidentyfikowany problem.

Zadanie 3 (2 punkty)

Uzupełnij cytat z wypowiedzi wielkiego starożytnego mówcy, przytoczony przez historyka Tukidydesa:

„Nasz ustrój polityczny nie jest naśladownictwem obcych praw, a my sami raczej jesteśmy wzorem dla innych niż inni dla nas. Nazywa się ten ustrój **demokracją**, ponieważ opiera się na **większości** obywateli, a nie mniejszości.“

1 punkt za jeden wpis. Razem 2.

Zadanie 4 (5 punktów)

Wpisz do tabeli we właściwych miejscach pojęcia dotyczące rodzaju religii (politeizm lub monoteizm).

Cywilizacja (nazwa kraju)	Religia
Egipt	politeizm
Grecja	politeizm
Izrael	monoteizm
Państwo kalifów (Arabowie)	monoteizm
Państwo Azteków	politeizm

1 punkt za poprawnie zidentyfikowany problem. Razem 5.

Zadanie 5 (2 punkty)

Przyporządkuj rysunek do cywilizacji, wpisując w wykropkowane miejsca pod rysunkiem wybraną z listy nazwę:

(źródło: Linnaea Mallette, public domain)

a) Chiny

(źródło: public domain)

b) Egipt ,1 punkt za poprawnie zidentyfikowany problem. Razem 2.

Zadanie 6 (6 punktów)

Wpisz do tabeli pojęcia pasujące do jednej z rubryk. Każde z pojęć pasuje tylko do jednej rubryki. Wpisując pojęcia w jednej rubryce tabeli nie można powtórzyć ich w drugiej, gdyż spowoduje to utratę punktu.

Grecja starożytna	Starożytny Rzym
Rada Pięciuset, sąd skorupkowy(ostracyzm), Homer	senat, Horacy, republika

1 punkt za jeden wpis po poprawnej stronie. Powtórzenie tego samego pojęcia po obu stronach – zero za powtórzone pojęcie. Razem 6.

Zadanie 7 (5 punktów)

Uporządkuj chronologicznie wydarzenia od najstarszego do najnowszego, wpisując w wykropkowane miejsca liczby od 1 do 5 (1 oznacza najstarsze wydarzenie, 5 – najnowsze).

- a) pierwsze igrzyska olimpijskie **2**
- b) ucieczka Mahometa z Mekki do Medyny **5**
- c) początek chrześcijaństwa **4**
- d) budowa Partenonu w Atenach **3**
- e) wynalezienie koła w Sumerze **1**

1 punkt za poprawnie zidentyfikowany problem. Razem 5.

Zadanie 8 (3 punkty)

Zaznacz, które z poniższych zdań są prawdziwe, a które fałszywe, podkreślając w przypadku prawdy według wzoru: (Prawda/Fałsz), w przypadku fałszu według wzoru: (Prawda/Fałsz).

Stolicą Bizancjum był Konstantynopol. (Prawda/Fałsz)

Kalifat to nazwa państwa, w którym obowiązującą religią było prawosławie. (Prawda/Fałsz)

Państwo Karola Wielkiego miało mniejsze terytorium niż starożytne państwo rzymskie. (Prawda/Fałsz)

1 punkt za poprawnie zidentyfikowany problem. Razem 3.

Zadanie 9 (1 punkt)

Zaznacz władcę (lub władców), który (którzy) **nie był (nie byli)** cesarzem (cesarzami).

- a) Oktawian August
- b) Karol Wielki
- c) Justynian Wielki
- d) Kazimierz Wielki**
- e) Otton I Wielki

1 punkt za poprawnie zidentyfikowany problem. Razem 1.

Zadanie 10 (2 punkty)

W X i XI w. w Europie powstały liczne nowe państwa. Podkreśl te państwa Europy, które **nie były** państwami słowiańskimi:

- a) Dania**
- b) Ruś Kijowska
- c) Czechy
- d) Polska
- e) Węgry**

1 punkt za poprawnie zidentyfikowany problem. Razem 2.

Zadanie 11 (2 punkty)

Uzupełnij tekst.

W czasie wypraw **krzyżowych (zaliczamy też pojęcie krucjat)** do Ziemi Świętej okazało się, że rycerze po spełnieniu ślubów często wracali do domów w Europie, zamiast zostać i bronić zdobytych ziem oraz pielgrzymów. Spowodowało to powstanie **zakonów (zaliczamy też pojęcie zgromadzeń)** rycerskich. Ich członkowie mieli zrezygnować z rodziny, żyć w ubóstwie i posłuszeństwie oraz bronić pielgrzymów.

1 punkt za jeden wpis. Razem 2.

Zadanie 12 (3 punkty)

Spośród niżej wymienionych władców zaznacz znakiem „X” tych, którzy nie byli królami Polski:

- a) Mieszko I **X**
- b) Bolesław I Chrobry
- c) Mieszko II
- d) Kazimierz I Odnowiciel **X**
- e) Bolesław II Śmiały.....
- f) Władysław I Herman **X**

1 punkt za poprawnie zidentyfikowany problem. Razem 3.

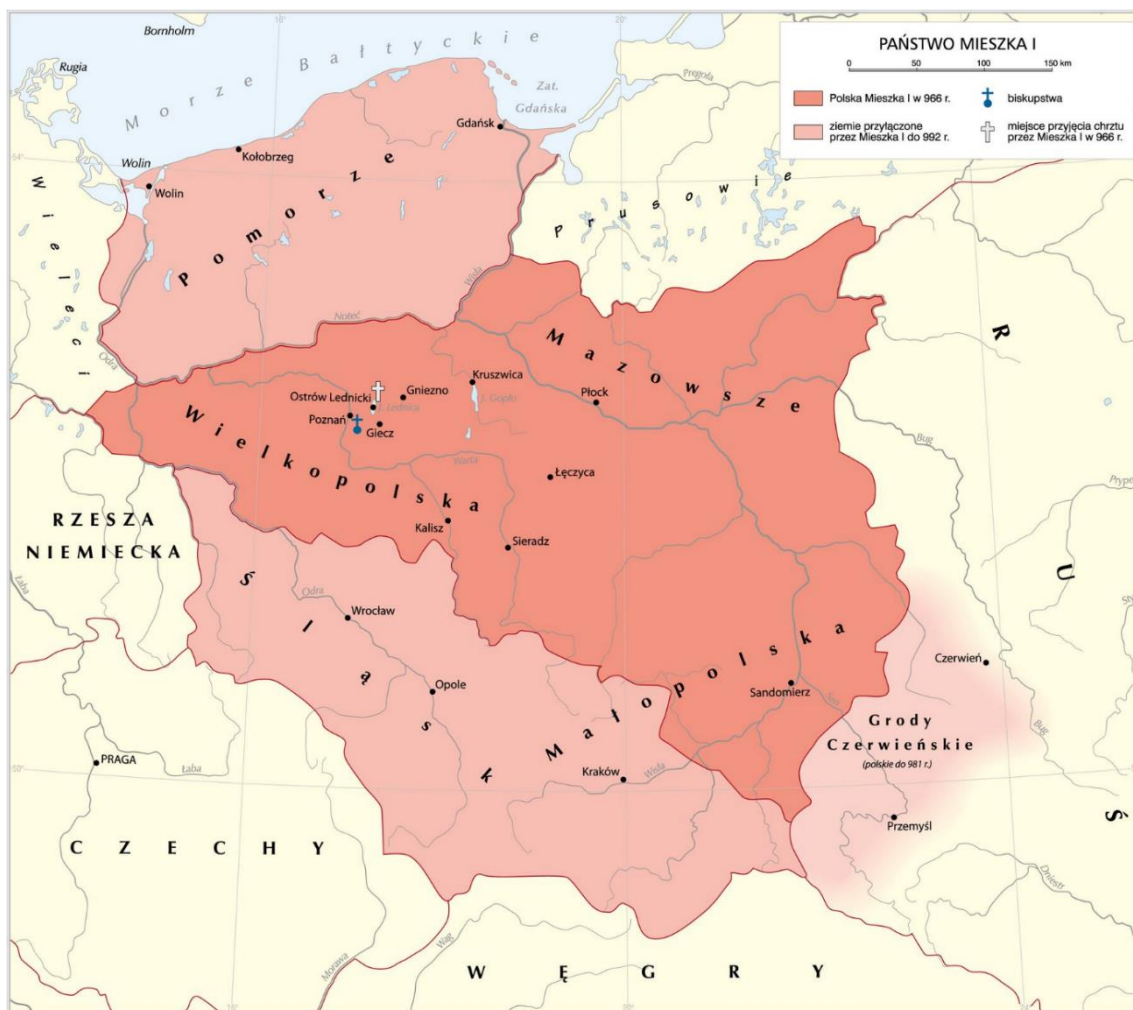
Zadanie 13 (2 punkt)

Uzupełnij tekst.

Od X w. do roku 1370 na tronie Polski zasiadała jedna dynastia. Rodzina ta uważała, że tron po prostu należał się jej członkom. Przed śmiercią Kazimierza Wielkiego był tylko jeden wyjątek – królem Polski został **Wacław II Czeski (zaliczamy też samo Wacław II)** z dynastii czeskiej Przemyslidów. Po śmierci Kazimierza Wielkiego żyjący członkowie dynastii **Piastów** już nie zasiedli na polskim tronie.

1 wpis, jeden punkt. Łącznie 2. Uwaga! Wystarczy sam wpis Wacław, żeby zaliczyć pierwszą lukę na 1 punkt.

Zadanie 14 (8 punktów)

Źródło: <https://zpe.gov.pl/a/mieszko-i---poczatki-panstwa-polskiego/DJM5znJqe>

Na podstawie załączonej mapy, dokończ zdania:

- na Pomorzu najważniejsze były trzy grody: **Wolin, Kołobrzeg, Gdańsk**.
- Kraków został przyłączony do Polski po roku **966**, a przed rokiem **992**.
- Płock był częścią krainy zwanej **Mazowszem** i należał do Polski już w roku **966**.
- utraconą przez Mieszka I w 981 ziemią były **Grody Czerwieńskie**.

1 wpis, jeden punkt – razem 8.

Zadanie 15 (4 punkty)

Dopasuj opis do wymienionych pojęć, wpisując liczbę w wykropkowane miejsca:

- a) danina 3
- b) drużyna 2
- c) biskup 1
- d) misjonarz 4

- 1) Ważny duchowny, mianowany przez papieża, zarządzający Kościołem w dużej części państwa.
- 2) Około 3 tysiące wojowników, noszących pancerze, utrzymywanych stale przez księcia.
- 3) Opłata dla władcy w zbożu, bydłe, rybach lub innych produktach.
- 4) Duchowny, który zamierza nauczać swojej religii wśród ludzi jej nie wyznających.

1 wpis, jeden punkt. Łącznie 4.

Zadanie 16 (3 punkty)

Przeczytaj uważnie tekst źródłowy i uzupełnij zdania:

Trudno uwierzyć i opowiedzieć, z jaką wspaniałością przyjmował wówczas Bolesław cesarza i jak prowadził go przez swój kraj aż do [...]. Gdy Otto ujrzał z daleka upragniony gród, zbliżył się doń boso ze słowami modlitwy na ustach.

(Kronikarz niemiecki Thietmar)

- a) wspomniany w tekście Bolesław to Bolesław **Chrobry**
- b) cesarz Otto opisywany przez kronikarza, to **III (trzeci)** z kolei cesarz o tym imieniu
- c) spotkanie opisane w tekście nosi nazwę zjazdu **gnieźnieńskiego**

1 wpis, jeden punkt. Łącznie 3. W drugim wpisie może być liczba rzymska, cyfra arabska lub słowna odpowiedź.

Zadanie 17 (6 punktów)

Zaznacz, które z poniższych zdań są prawdziwe, a które fałszywe, podkreślając w przypadku prawdy według wzoru: (Prawda/Fałsz), w przypadku fałszu według wzoru: (Prawda/Fałsz).

- a) Dwaj polscy królowie z dynastii Piastów musieli uciekać za granicę. (Prawda/Fałsz)
- b) Patronami Polski w czasach Piastów byli święci: Wojciech i Stanisław. (Prawda/Fałsz)
- c) Kazimierz Wielki był ostatnim Piastem na polskim tronie, ale nie ostatnim członkiem tej dynastii. (Prawda/Fałsz)
- d) Koronacja Przemysła II była pierwszą koronacją w Polsce po ponad dwóch wiekach. (Prawda/Fałsz)
- e) Mistrz Wincenty zwany Kadłubkiem w swojej kronice często podawał zmyślane informacje, żeby ukazać świętość przodków Polaków. (Prawda/Fałsz)
- f) Klęska Mongołów w bitwie pod Legnicą zakończyła ich najazd. (Prawda/Fałsz)

1 punkt za poprawnie zidentyfikowany problem. Razem 6.

Zadanie 18 (3 punkty)

W wyniku rozbitcia dzielnicowego Polska utraciła na ponad 600 lat ziemie (zaznacz poprawną odpowiedź):

- a) Grody Czerwieńskie
- b) Małopolska
- c) Dolny Śląsk**
- d) Ziemia Łęczycka
- e) Ziemia Lubuska**
- f) Pomorze Zachodnie**

1 punkt za poprawnie zidentyfikowany problem. Razem 3.

Zadanie 19 (3 punkty)

Zaznacz postacie związane ze złotym wiekiem kultury polskiej:

- a) Jan III Sobieski
- b) Julian Tuwim
- c) Jan Kochanowski**
- d) Zygmunt II August**
- e) Zygmunt I Stary**
- f) Adam Kazimierz Czartoryski

1 punkt za poprawnie zidentyfikowany problem. Razem 3.

Zadanie 20 (2 punkty)

Z poniższej listy polskich władców zaznacz znakiem „X” tych, którzy panowali podczas zwycięskich wojen z państwem moskiewskim:

- a) Mieszko I
- b) Stefan Batory **X**
- c) Zygmunt III Waza **X**
- d) Stanisław August Poniatowski

1 punkt za poprawnie zidentyfikowany problem. Razem 2.

Zadanie 21 (3 punkty)

Na ilustracji przedstawiono dwóch polskich hetmanów wielkich koronnych. Łączyło ich imię oraz miejsce stoczenia zwycięskiej bitwy z Turkami. Pierwsza bitwa miała miejsce w 1621 roku, a druga 52 lata później. Podaj:

- a) Nazwiska hetmanów: **Jan Karol Chodkiewicz i Jan Sobieski (dopuszczalne Jan III Sobieski)**
- b) Miejsce bitwy: **Chocim**

Ilustracje J. Polkowski, domena publiczna.

Do poprawnej identyfikacji wystarczą same nazwiska hetmanów.

1 punkt za poprawnie zidentyfikowany problem. Razem 3.

Zadanie 22 (2 punkty)

Tadeusz Kościuszko był generałem dwóch państw. Poniżej napisz, jakich:
Rzeczypospolitej (Polski) i Stanów Zjednoczonych (USA)

Uznajemy podane wyżej warianty odpowiedzi.

1 punkt za poprawnie zidentyfikowany problem. Razem 2.

Zadanie 23 (1 punkt)

W XIX i XX wieku w Polsce wybuchło kilka powstań. Zaznacz te, które się udały:

- a) powstanie krakowskie
- b) powstanie wielkopolskie 1918-1919**
- c) powstanie styczniowe
- d) powstanie listopadowe

1 punkt za poprawnie zidentyfikowany problem. Razem 1.

Zadanie 24 (10 punktów)

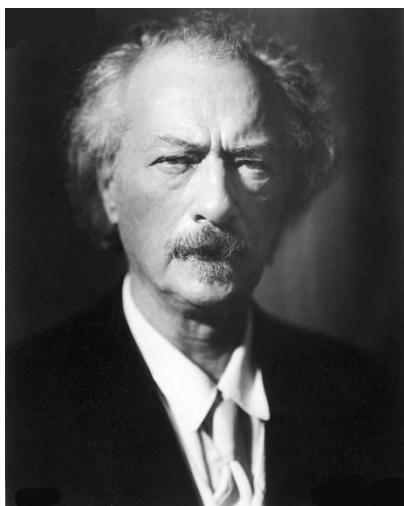
Uzupełnij tekst.

W XIX wieku miała miejsce rewolucja **przemysłowa**, która zmieniła radykalnie sposób życia ludzi. Drogie dotychczas ubrania stały się łatwo dostępne dzięki **przemysłowi** lekkiemu, który zawdzięczał swoje działanie wynalezieniu mechanicznej **przędzarki**, która zastąpiła kołowrotek i ruchome czółenka **tkackie**, które zastąpiło ręcznie obsługiwane krosna. Prawdziwym przełomem był jednak napęd mechaniczny, który przez całe stulecie zapewniała maszyna **parowa**, pod jego koniec wypierana przez silnik elektryczny lub spalinowy. Transport ułatwiło wykorzystanie tej maszyny do przewozu towarów po lądzie (jako **kolej** żelazna) i po wodzie (statki z napędem **parowym**). Sztuczne oświetlenie – najpierw **naftowe** (które wynalazł Polak, Ignacy Łukasiewicz), potem gazowe i na końcu wieku **elektryczne** pozwoliło na pracę przy maszynach przez całą dobę. Powstała nowa grupa społeczna - **robotnicy** fabryczni.

1 punkt za poprawnie zidentyfikowany problem. Razem 10.

Zadanie 25 (6 punktów)

Dopasuj opisy postaci do fotografii, a następnie podaj nazwiska postaci.

1. **b**

2. **a**

3. **c**

Nazwisko:

1. **Paderewski**

2. **Piłsudski**

3. **Haller**

- a) Twórca idei czynu zbrojnego podczas I wojny światowej, wywodził się z PPS, dowódca I Brygady Legionów, z czasem Naczelnik Państwa i marszałek.
- b) Wybitny kompozytor i pianista, polityk chrześcijańsko-demokratyczny, współorganizator Armii Polskiej we Francji, negocjator na konferencji pokojowej w Paryżu, premier Rzeczypospolitej.
- c) Dowódca II Brygady Legionów, Armii Polskiej we Francji, w imieniu Rzeczypospolitej dokonał zaślubin z Morzem, organizator i dowódca Armii Ochotniczej, która broniła Warszawy przed bolszewikami.

Zdjęcia NAC, domena publiczna.

Wystarczą same nazwiska, jeśli uczestnik poda poprawne imiona, to oczywiście również zaliczamy. 1 punkt za poprawnie zidentyfikowany problem. Razem 6.

Zadanie 26 (5 punktów)

Uzupełnij tekst:

Polityk ten był premierem **Wielkiej Brytanii** (dopuszczamy też **Anglii, Zjednoczonego Królestwa Wielkiej Brytanii**) w roku 1938. Nazywał się **Chamberlain** (wystarczy podać samo nazwisko). Zdjęcie przedstawia go podczas wygłaszania przemówienia, w którym padły słowa „Oto pokój dla naszych czasów. Ten dokument nosi podpis Hitlera i mój”. Przytaczane jest do dziś jako przykład naiwności politycznej. Kartka, którą pokazuje, to protokół konferencji w **Monachium**, w której zdecydowano o utracie **Sudetów** przez **Czechosłowację** na rzecz III Rzeszy.

Narodowe Archiwum Cyfrowe

1 punkt za poprawnie zidentyfikowany problem. Razem 5.

Zadanie 27 (4 punkty)

Uzupełnij tekst.

Na poniższym zdjęciu przedstawiono płonący **Zamek Królewski** w Warszawie. Zdjęcie zostało wykonane w roku **1939**, w miesiącu **wrześniu** i jest symbolem wojny obronnej Polski. Stolica nie była twierdzą, broniła się jednak do dnia **28 września**. Zdjęcie jest przytaczane jako przykład barbarzyństwa najeźdźców, ponieważ konwencje zabraniają celowego niszczenia obiektów kultury podczas wojny.

1 punkt za poprawnie zidentyfikowany problem. Razem 4.

Zadanie 28 (3 punkty)

Dopasuj pojęcia do definicji, wpisując je w wy kropkowane miejsca. Pojęć jest więcej niż definicji, należy wybrać jedynie trzy poprawne.

NSZZ „Solidarność”, „Okragły stół”, „wybory kontraktowe”, wolne wybory, PZPR, internowanie, OPZZ.

1. Rozmowy pomiędzy władzą a opozycją, których efektem okazała się częściowa demokratyzacja systemu państwowego. Zapoczątkowało to serię zmian, zakończonych przekształceniem państwa „Okragły stół”.
2. Uwięzienie działaczy opozycji w wyniku represji stanu wojennego, bez sądu. **internowanie**.
3. Pierwszy niezależny od władz komunistycznych związek zawodowy w PRL. **NSZZ „Solidarność”**.

1 punkt za poprawnie zidentyfikowany problem. Razem 3.